Leto XVI. V.b.b. V Celovcu, dne 24. junija 1936 Št. 26.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“. Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

‚Wendisch sprechende Deutsche‘

Dobrih sto kilometrov vzhodno od Berlina živi na šlezki zemlji narod slovanskega porekla in značaja in se v vsakdanjem življenju imenuje lužiške Sorbe. Ostanek je velike veje slovanstva polabskih Slovanov, ki so do 14. stoletja posedali Baltsko primorje med Labo in Odro, pokrajino med Mecklenburgom in Holsteinom in še današnjo Lužico. Od nekdanjega dobrega milijona slovanskega ljudstva je ostalo samo nekaj nad stotisoč lužiških Srbov, ki z večjim ali manjšim uspehom skušajo ohraniti svojo kulturno samobit. O usodi tega malega slovanskega narodiča sredi nemškega morja je nedavno objavil angleški zbornik „The Slavonic and East European Rewiew“ daljši članek, ki ga vsled njegove zanimivosti podajamo v naslednjem izvlečku.

Lužiški Srbi so neznaten ostanek polabskih Slovanov, ki so stoletja kljubovali nemškim napadom. Končno se je Nemcem posrečilo iztrebiti s površja zemlje dve njihovi skupini in velik del tretje. Le del lužiških Srbov se še upira ponemčenju. Na ozemlju, kjer so nekdaj prebivali polabski Slovani, pa tudi danes ne nahajamo čistokrvnega nemškega plemena, marveč mešano slovansko-nemško raso. Za to je najmočnejši dokaz prusko pleme, ki kaže vidne znake in posledice narodnostnega mešanja.

Z jezikovnega in zgodovinskega stališča spadajo lužiški Srbi v skupino Zahodnih Slovanov kakor Poljaki, Slovaki in Čehi. Njihovo današnje ozemlje meri le še okrog 7500 kv. km, dolgo je 150 in široko 50 km. Po uradnem popisu prebivalstva iz leta 1925 znaša število lužiških Srbov 72.010 duš. Po zasebnih podatkih pa so leta 1924 našteli nad 120.000 lužiških Srbov, čeprav so izpustili njihovo ozemlje pod Prusijo. Zasebnega štetja Nemci seve niso priznali, zanje velja kot Nemec vsakdo, ki zna nemščino.

Zakoniti položaj lužiških Srbov določata, kar se tiče pouka in službe božje, dva činitelja: stališče nemških narodnih socialistov do vprašanja narodnih manjšin sploh in postopanje nemške oblasti napram Nenemcem v rajhu. Na zunaj velja v Nemčiji še vedno weimarska ustava, katere člen 113 govori o ustavni zaščiti narodnih manjšin v Nemčiji. Narodno-socialistični režim pa menjava ustavo po svojih koristih. Zato ta ustavni člen ni nikdar nič pomenil in tudi danes nič ne pomeni. Nemčije tudi ne veže moralna vez mednarodne manjšinske zaščite. Za lužiške Srbe ni ne zakona in ne zakonske osnove za ureditev kulturnih in narodnih vprašanj.

Posledica te pomanjklivosti je, da motrijo Nemci vse kulturne potrebe lužiških Srbov izključno s političnega in strateškega stališča. Obstojajo sicer neoporečene izjave kanclerja Hitlerja, ki zanikujejo vsako ponemčevanje, postopanje upravnih oblasti pa je s temi izjavami v ostrem nasprotju. Lužiških Srbov v Nemčiji ne smatrajo kot posebno narodnostno skupino, ker govori večina Srbov poleg materinščine nek nemški dialekt. Tudi jih ne smatrajo za narodno manjšino, ker nimajo matične države, ki bi jih podpirala. Zato v šolstvu postopoma izločujejo materinščino lužiških Srbov in stalno zmanjšujejo število srbske materinščine sposobnih učiteljev. Za vzgojo srbskih učiteljev na učiteljiščih ni niti malo poskrbljeno. Srbske učitelje pošiljajo v nemške kraje, v šolah srbskih otrok pa poučujejo nemški učitelji. Vse dosedanje spomenice malega naroda so bile zaman. V juliju 1935 so poslali spomenico neposredno Hitlerju, do danes pa še niso sprejeli odgovora. Do 8000 lužiških otrok je brez slehernega pouka v maternem jeziku, ostalih 2000 pa uživa le nezadosten pouk. Lužiški Srbi pa kljub vsem sencam še vedno upajo, da bo Hitler prej ali slej napotil pristojne oblasti, da postopajo v smislu njegovih svoječasnih izjav.

Posebno težko vprašanje obstoja med lužiškimi Srbi v verskem pogledu. Tudi na tem področju zanje ni nobene pravice. Samo del Srbov pripada katoliški cerkvi in ti imajo službo božjo in verouk v maternem jeziku. Katoliška cerkev se je tudi pri tem malem narodiču izkazala kot nesebična zaščitnica narodnih dobrin. Večina lužiških Srbov pa je evangelske vere in je zato podrejena nemškim cerkvenim oblastem, ki so med njimi vedno zasledovale ponemčevalne cilje. Na vsem ozemlju lužiških Srbov so nastavljeni zgolj nemški evangeljski pastorji, srbski pastorji pa služijo v Prusiji. Izbrani so samo taki, ki veljajo za izrazite privržence narodno-socialističnega režima. O kaki kulturni delavnosti protestantovske cerkve ni govora.

Lužiški Srbi imajo svoje kulturne organizacije, katere je takoj po vojni nekaj let predstavljal narodni zbor, sedaj pa jih na zunaj zastopa kulturna organizacija „Domovina“. To osrednjo organizacijo ogroža narodno-socialistična vlada vedno bolj, ker hoče vse srbske organizacije vključiti v sisten. narodno-socialističnih društev. S priključitvijo bi lužiški Srbi izgubili zadnji ostanek svojega narodnega značaja. Domovina je že dobila odredbo, ki ji predpisuje bodoče ime: Bund wendisch sprechender Deutscher. Njihov list ne sme pisati o razliki med Srbi in Nemci, se ne sme dotakniti manjšinskega vprašanja, ker mu sicer takoj grozi zaplemba. — Nič boljši ni v upravnem pogledu. Vsa uprava je narodno-socialistična, na vseh višjih mestih sedijo zmeraj in izključno Nemci. Koder je slovanski značaj Srbov še najbolj varovan, je samo še: kmečki dom.

Pa je nekoč dejal eden voditeljev lužiških Srbov k žalostni usodi: Grehi nad narodi se maščujejo še na tem svetu. Ali ni Nemcem v rajhu dovolj, da jim že danes poveljuje in ukazuje pleme nekoč slovanskih Prusov?

Velike države si medsebojno prizanašajo.

Naslovni stavek je menda parola mednarodne politike in potrjuje, kar se tudi v navadnem življenju običajno dogaja. Po silnem zaletu angleške politike v abesinski zadevi stojimo danes pred dejstvom, da velika in mogočna Anglija priznava svoj poraz. To seve nikakor iz kake diplomatične sramežljivosti, marveč iz dobro pretehtane politične previdnosti. Le tako namreč bodo Angleži ohranili še v bodoče vodstvo v koncertu evropskih držav.

Končnoveljavna beseda o Abesiniji. Angleški zunanji minister Eden je v poslanski zbornici prostodušno priznal poraz sankcijske politike, ki jo je vodila v Zvezi narodov Anglija, in se izjavil v imenu svoje vlade za njeno ukinitev. Dne 26. junija se sestane svet Zveze narodov. Obravnaval bo poročilo sankcijskega odbora o neuspehu gospodarskega postopanja proti Italiji, ga vzel na znanje in proglasil svoječasni sklep za razveljavljen. S tem bo Zveza narodov priznala, da ne more preko italijanske zasedbe Abesinije. Odtlej se bo menda o Abesiniji govorilo samo še kot o italijanski koloniji.

Italija se raduje, da je Anglija priznala svoj poraz in italijansko zmago v Afriki. Občudujejo prostodušnega Edena, ki je očito priznal svoj neuspeh, in dostavljajo, da bo italijanski časti docela zadoščeno, ko bo Zveza narodov označila Abesinijo kot napadalko.

Angleži snujejo nov mednarodni blok. Ministrski predsednik Baldwin je izrazil željo, naj bi se čimprej sestali zastopniki Anglije, Francije in Nemčije ter izdelali smernice bodočega vzajemnega postopanja v mednarodnem življenju. Francija je sicer za ukinitev sankcij, v omenjeni angleški pobudi pa vidi le zadrego Angležev ob zbližanju Nemčije in Italije. Nemce angleška želja veseli, niso pa zadovoljni s tem, da angleška javnost še vedno ne veruje docela dobri volji rajha za sodelovanje na evropskem miru.

Francija predlaga novo Zvezo narodov. Po francoskem predlogu naj bi bila bodoča Zveza narodov samo nekak vrhovni blok vseh držav, ki se združujejo v manjše pokrajinske bloke. Samo v slučaju neposredne vojne nevarnosti naj bi stopile gospodarske sankcije v veljavo. Angleži priznavajo nujnost preosnove Zveze narodov, vendar so mnenja, naj se v Ženevi o tem razgovarja šele v jeseni.

Tokratno zasedanje bo torej proglasilo ukinitev sankcij proti Italiji. Zadeva zasedbe Porenja po nemški vojski menda tudi ne bo nikogar več razburjala, ker se ne Anglija in tudi ne Francija ne bo hotela zameriti Nemčiji. Kar pa zna že sedaj postati očito, je, da je kljub vsem mirnim poravnavam in kljub mirnemu urejevanju mednarodnih zapletljajev Evropa bolj kot kedaj razklana in razkosana na male in večje drobce, katere povezuje samo še eno: **strah pred bodočo vojno.**

Socialno delo naše vlade.

Te dni priobčujejo listi številke letošnje zimske pomoči, organizirane po zvezni vladi. Častne so za državo in njeno vodstvo in jih zato nekatere priobčujemo.

V letošnji zimi je zvezna vlada revnim razdelila oz. porabila zanje 5400 glav živine, 400.000 kg zmrznjenega mesa, 174.000 kg klobas, 550.000 kg kruha, 1,430.000 moke in žita, 554.000 kg krompirja in nad 3 milj. kg drugih živil. — Nadalje je razdelila na Dunaju in v deželah nad 14.000 kosov obleke, nad 20.000 m suknja i. dr. Potrebni državljani so sprejeli 1,500.000 kg premoga zastonj in nad 9 milj. kg cenejšega premoga. H temu pride še 700 vagonov drv. Za prevoz vseh nabranih in ubogim razdeljenih potrebščin bi trebalo 5000 vagonov. K socialnemu delu zvezne vlade je treba dodati še akcije ostalih dobrodelnih ustanov.

Veliki uspehi Nemčije na Balkanu. Rajhovski minister in guverner nemške banke dr. Schacht se je vrnil s potovanja po Balkanu v Berlin. Poročajo, da je bilo njegovo potovanje uspešno. Balkanske države bodo odslej v še večji meri oskrbovale Nemčijo z industrijskimi sirovinami, zato pa bodo od nje sprejemale industrijske izdelke. Posebno ugodno so Schachtova pogajanja potekla v Sofiji in Atenah. Pričakuje se, da bodo gospodarski odnosi Balkana z Nemčijo tudi dalekosežnih političnih posledic.

Kulturni boj v Nemčiji. Temne protikrščanske sile so še vedno na delu. Na praznik sv. Trojice se je vršilo v westfalskem mestu Münster veliko versko zborovanje, ki so ga nacisti razpršili z motornimi brizgalkami. — Katoliški listi umirajo. V zadnjem tednu so bili ustavljeni spet trije tedniki. — Sodnijska postopanja proti katoliškim redovnikom se nadaljujejo. Münsterski škof Galen

je ogorčeno protestiral proti sramotenju redovništva po hitlerjanskem časopisju. Nedavno je stalo pred sodiščem 106 članov lajiškega reda frančiškancev , katere so prijeli na podlagi nekih sumničenj. Narodno-socialistični listi pa so pisali ob tej priliki o „senzacionalnem procesu proti 276 frančiškanom".

Francija na nevarni poti. Francijo vladajo danes socialisti. Sami priznavajo očito svoje simpatije do sovjetov. Pripravljajo obširno notranjo reformo, katere uvod je bil vsekakor znatni uspeh delavskega štrajka ob nastopu nove vlade. Vlada je tudi že odredila razpust oboroženih formacij, kar je izzvalo vihar ogorčenja na strani desničarjev. Katoliški politiki države zrejo s strahom na bodoči razvoj v Franciji. Pričakujejo v doglednem času tudi protiverske ukrepe. Edini zaščitnik države in njene enotnosti bo po mnenju mnogih strah pred Nemčijo, ki odklanja s socialistično Francijo vse vezi.

Belgija na poti k socializmu? Začelo se je s štrajkom, kateremu se je pridružilo do 250.000 delavcev. Po vzorcu Francije so nato socialisti napovedali ustanovitev „ljudske fronte", ki naj združi vse levičarsko usmerjene kroge. Delavci tirjajo 40urni delovni teden, plačan dopust, uvedbo najnižje višine zaslužka, zvišanje zaslužka in brezposelne podpore, uvedbo starostnega zavarovanja i. dr. Nova vlada, ki jo vodi van Zeeland, hiti s socialno-političnimi reformami, da ustavi rovarjenje socialistov in komunistov. Van Zeeland velja splošno kot zmožen državnik, kateremu bo uspelo preprečiti razvoj Belgije po francoskem vzorcu.

Nova sovjetska ustava bo celotna objavljena v novembru. Zaenkrat so znani samo nekako izvlečki s prozornim namenom, da ustvarijo simpatije ostalega sveta za sovjetski režim. Na mesto vsedržavnega sovjetskega kongresa stopi po novi ustavi vrhovni sovjetski svet, ki ga bodo volili na podlagi spošne, enake in direktne volilne pravice, tako da odpade na 300.000 prebivalcev eden poslanec. Razčlenjen bo v dve zbornici: v zvezni svet in v svet vseh narodov. Prva je zastopnica zveznega sveta, v drugi pa bodo sedeli zastopniki sedmih sovjetskih republik. Volilne predloge bodo stavljali: komunistična stranka, strokovne zveze, zadruge, mladinske organizacije in kulturne družbe. Poseben paragraf se obrača proti plemenskemu in narodnemu sovraštvu: preziranje kateregakoli plemena ali naroda bo kaznovano. Cerkev bo ločena od države in šole, veroizpoved je svobodna, a tudi brezbožništvo dovoljeno. Zajamčena bo svoboda tiska, besede, zborovanj, v kolikor služijo interesom in utrditvi socialističnega režima. — Nova ustava v izvlečku je vzbudila mnogo pozornost v vsem svetu. Splošno jo smatrajo kot mamilo in vabilo kot pa resnico. Treba bo pač čakati, če se bo Rusija v doglednem času res vrnila k osnovnim načelom človečanske družbe.

Otiraj bratovske solze!

V Ameriki živi preprost župnik z imenom oče Coughlin. Prevzvišeni knezoškof dr. Rožman pripoveduje o njem v svojih spominih na potovanje po Ameriki, da iznenadi njegova preprosta zunanjost. In vendar se druži okoli tega navadnega duhovnika ogromna množica delavstva in malega ljudstva, z hrepenenjem visi na njegovih ustnih in goreče posluša njegovo besedo, ki jo duhovni oče po radiu govori milijonom in milijonom Amerikancev. Ta preprosti duhovnik ima svojega predhodnika v župniku iz Pittsburga Cox-u, ki se je na čelu petindvajsettisočih brezposelnih delavcev pojavil pred ameriškim prezidentom Hooverjem in ga zaprosil nujne pomoči. Prezident je poslušal njegovo kratko in preprosto besedo v zavesti, da stoji pred njim neizvoljeni voditelj poteptanih in zavrženih. Slično pripovedujejo sedaj o trenutku, ko sta se srečala oče Coughlin in prezident Roosevelt. Voditelj, ki deli z revežem svoj kruh in svojo suknjo, je pravi voditelj, to je danes priznano, a le malo preizkušeno dejstvo.

Danes je premalo govoriti o izobrazbi, pravici in veri. Če ni z besedo zvezana dejavna dobrodelnost, je brez odmeva v srcih in brez zvoka. Boljši je, da stradajo izobraženci, voditelji, kot če strada ljudstvo. Kajti vera njihova v božjo in naravno pravico mora biti silnejša od vere preprostega ljudstva. Sveto pismo govori o usmiljenem Samaritanu, da je najprvo poskrbel za hrano in počitek bolnemu ubožcu, nato šele je skrbel zase. Izobraženec, učitelj, uradnik ali kdorkoli že iz vrst ljudskih voditeljev, mora danes občutiti, kar imenujemo razumevanje za socialno bedo tolikih tisočev. Pred vsem naukom in vso teorijo mora biti to razumevanje. Izobraženec, ki si danes želi in privošči večje udobnosti ali luksusa — s pravico ga ljudstvo sme motriti z nezaupanjem. Kajti kdor tudi z lastnim vzgledom in na lasten račun ne stremi za socialno rešitvijo ljudstva in še posebej ljudstva brez hrane in strehe, ne more biti njegov prijatelj.

Proč z rokavicami, če nas oddaljujejo duševno od onih, ki ne nosijo rokavic. Kdor je bogat na duševnem premoženju, naj se odpove pretiranemu gmotnemu bogastvu! Kdor ima košček kruha in vidi brata, ki ga nima, naj ga deli z njim! Kdor ima dve suknji, naj da drugo revežu, ki je brez nje!

Narodni izobraženec mora danes svoj življenski način izenačiti z načinom, kot ga živi preprosto ljudstvo. Izobraženec in narod sta ena družina, ki je ni brez gotovih predpogojev. Eden glavnih je, naj izobraženstvo skrbi za telesno dobrobit svojega ljudstva. V vprašanju vsakdanjega kruha se najprej znajdejo srca, najprej zaživi tako potrebno zaupanje. Kdor pa ne deli z ljudstvom njegove potrebe po vsakdanjem kruhu, ustvarja med seboj in njim prepad, ki je globlji od prepada med nebom in zemljo.

Socialna dela so čudeži naše dobe. Narodu, ki ga vodijo socialne misli prežeti voditelji, ni kos nobena sila na svetu. Kot berači živijo voditelji v njihovih vrstah, a kot kralji umirajo. „Kaj naj storimo — ta mož dela tolike čudeže?" velja o njih svetopisemska beseda.

Ne smemo skrbeti za telesni kruh ljudstva samo tako mimogrede, sicer bodo začeli zanj skrbeti naši nasprotniki, verski in narodni! Nihče, ki ljubi svoj narod, ne sme ob reševanju težkega gospodarskega vprašanja stati ob strani. Vsi moramo biti podobni čudodelniku v puščavi, ki je nasitil svoje lačno ljudstvo s petimi kruhi in dvema ribama. B. S.

DOMAČE NOVICE

28. junija na Brnco!

Izobraževalno društvo „Dobrač" na Brnci praznuje v nedeljo 28. junija svojo **tridesetletnico.** Slavnostna prireditev se vrši na vrtu pri Prangarju v Zmotičah s sledečim sporedom:

Ob 2. uri popoldne: Štehvanje zilskih fantov in rej pod lipo.

Skupni in posamezni nastop zborov z Brda, Brnce, Malošč in Loč.

Slavnostni govor.

Prosta zabava.

Rojaki! Prihitite od blizu in daleč na proslavo, ki naj poudari ljubezen do naše slovenske kulture!

Pripr. odbor.

PODLISTEK

Janez Jalen:

Previsi.

(Konec.)

„O Marija ti s planinske gore,
Ti nam moreš pomagati."

Zavoljo majhnih otrok me kliče. Boji se, da ne bodo lačni. Sama danes ne utegnem na pot. Kaj bi rekli ljudje, ki so tako od daleč in tako visoko priromali voščit srečo, mene bi pa doma ne bilo? Angele, kateri mi druge dneve strežejo, sem vse odposlala na križpotja, da kažejo dolincem pot na goro. Kar vi boste morali odleteti na pomoč, ptički moji mali. Peruti imate lepo pisane kakor angeli. Pa mojo mater sveto Ano tam pod Ljubeljem pozdravite.'

Plezavčki so razprostrli svoja pisana krilca, veselo zažvižgali in že jih nikjer več ni bilo.

Minil je ves dan in minila je noč. Plezavčkov ni bilo od nikoder nazaj. Marijo je začelo skrbeti.

Šele na Šmaren med veliko mašo so prileteli vsi trije naenkrat. Skozi odprto okno so prifrfotali in sedli naravnost na oltar. Marija se jih je dazveselila in jih vprašala: ‚Kje ste tako dolgo hodili in kako ste opravili moje naročilo?'

Spregovoril je najstarejši:

‚Brezmadežna Devica! Najprej smo se poklonili tvoji sveti materi Ani in jo vprašali za svet. V tistih krajih vse dobro pozna. Trije prijatelji, da so v stiskah, nam je povedala. Hudi lovci so jih obkolili, je rekla in da naj dva hitro odletiva v vrtaške peči, kjer se izmed starih prijateljev dva okrog spodnjega previsa z rušljivo steno borita in lovci so jima na sledi. Prihitel sem še pravi čas, da se niso streljali. Potem sem tiho spremljal hude lovce in jih nisem spustil več izpred oči. Naj bo tebi, o Brezmadežna, večna čast in slava. In tvoja mati izpod Ljubelja te pozdravlja.'

Drugi je rekel:

‚Z lepo pesemco sem pomagal tovarišu, da je srečno prevedel potolčenega prijatelja na vrh stene, o Marija. On in njegovi otroci ne bodo nikdar pozabili Marije s planinske gore.'

Najmlajšemu je šlo na jok:

‚Najbolj nerodnega je sveta Ana izročila meni v varstvo. Dosti sem imel opraviti, preden se je tako izmotal, da ni nič lagal. Potem mi ga je tršasto bradati dedec zapeljal. Sem mislil, da bo on pazil nanj, sem moral pa jaz na oba. Sta se oba napila. Janez dela sedaj pokoro v Tržiču v zaporu. Kosmača pa žena takó zmerja. Prav jima je. Zavoljo teh dveh nerodnežev smo mi vsi trije zamudili, da ti nismo mogli snoči z drugimi bratci vred zapeti za god.'

‚Ne bodi žalosten, moj mali,' ga je potolažila Marija. ‚Pa mi vi trije, ki ste se tako upehali, kar sedaj med sveto mašo sami zapojte.'

Ker jih je Mati božja pohvalila, so tako lepo zapeli, da so pevci obmolknili in orgle utihnile. Romarji so pa kar obstrmeli.

‚Ptički Marije s planinske gore pojo.'

S srebrno čistim glasom je nekdo to povedal. Kdo, ni nihče mogel poizvedeti. Morebiti je bil nedolžen otrok, ki se mu o grehu še ne sanja ne. Morebiti je bil tisti angel, ki bi ga bila Marija poslala trem prijateljem na pomoč, pa ga ni bilo doma, ker je romarjem kazal pot. Mudilo se je pa hudo. Skoraj skoraj bi se bil peterih otrok oče ubil.

Da boste vedeli, otroci. Kadar zagledate ali zaslišite skalnega plezavčka, se prav vselej spomnite Marije s planinske gore, če hočete, da boste po gorah srečno hodili."

„Bomo, bomo, bomo," so hiteli obljubovati otroci.

Prav takrat je prišel na grob svojega očeta in svoje matere pomolit tudi Matija. Marijana je bila grobove že okrasila. Skupaj so odšli domov. Potoma je hitel Matiju njegov fantek dopovedovati, da bi bil tudi on rad ptiček Marije s planinske gore.

Molče je Matija pogledal Marijano. Oba sta se zavedala, da se imata bolj rada, kakor sta mislila.

Minulo je dokaj let. Matija in Lovrenc, Janez in Kosmač so drug za drugim legli v grob.

Marijana je pa še doživela hude čase, s kakršnimi Bog sveta že sto in sto let ni udaril, ali pa do takrat še nikoli. Noge so ji odpovedale, mami. Že skoraj tri leta je bila privezana na posteljo.

Leta devetenajst sto osemnajstega, tiste dni po vseh svetih, so se vrnili Matijevi in Marijanini trije fantje iz vojske. Najmlajši, deseti otrok, je bil vojakom duhovni skrbnik. Mama je od veselja jokala. Pri hiši ni bilo kaj jesti, čeprav denarja ni manjkalo, kakor ga je včasih. Stradež se je bil naselil vsenaokrog. Na Sorško polje so ljudje hodili lovit razbegle vojaške konje, jih pobijali in jedli. Mamo je že samo misel na konjsko meso stresala. Pa bi tako rada po dolgem času malo dobre juhe: „Bolj močne juhe ni, kakor je gamsova."

Bratje in še deveta, učiteljica, so ugibali, kako bi ustregli mami. Noč je prinesla karabinke in naboje k hiši. Vse je bilo treba skriti. Steknili so skrivališče v kuhinjskem oboku poleg dimnika. Z žepno svetilko so preiskovali nepoznan prostor. Čuden svalek se je ves zaprašen stiskal v kotu. Razvili so raztrgano židano ruto. Nadrobno od moljev razgrizen gamsov čop, pomešan s špajkovim drobirjem, se je vsul na tla. Povedali so mami. Pa ni nič drugega rekla kakor: „Oh, kako sem čisto pozabila." Sklonila je glavo in se zamislila. Na skrivaj si je obrisala solzo.

Niso še odšli zadnji tuji vojaki z naše zemlje, ko je Marijana po dolgih letih jedla spet gamsovo juho.

Gams je padel v Šentanekovem melu.

„Tavglih!“ Vojaški nabori minulega tedna so vzbujali med ljudstvom precejšnjo pozornost, četudi se ne da primerjati nekdanjemu razpoloženju. Vojaški naborni komisiji v Pliberku se je predstavilo skupno 36 fantov, samih korenjakov iz okoliških občin, zagorelih obrazov in trdih kmečkih pesti. Samo tri je komisija zavrnila, 36 pa potrdila in od teh večino določila za vojaško službo z orožjem. S ponosom so vzeli potrjeni mladeniči sposobnostno spričevalo na znanje, marsikak vrisk se je iztrgal iz fantovskega srca in še mehka melodija one „Oj zdaj gremo“ je zaorila iz fantovskih grl. — Še višji odstotek potrjenih je dosegel dobrlaveški sodni okraj, kamor so došli na nabor tudi mladi korenjaki občine Bele. Splošno so člani naborne komisije izražali mnenje, da živi v osrčju Podjune zdrav, telesno stasit rod. — Razočaranje pa so naborniki doživeli v velikovškem sodnem okraju, kjer jih je komaj polovica potrjenih za službo z orožjem, namreč od 74 fantov samo 41, štirinajst pa je nesposobnih. Izid naborov je nehote potrdil, kolik je vpliv duha na telo. Duševno razviti fantje so tudi telesno razvitejši in bolj zdravi, duševni revčki pa so običajno tudi telesni ubožci in reveži.

Sončni mrk 19. junija je bil lepo viden in so ga marsikod po naših dolinah opazovali. Takoj po četrti uri se je sonce dvignilo iznad oblakov na vzhodu, izprva okrogla sončna oblika je vedno bolj zadobivala obliko srpa. Ob peti uri zjutraj je bilo sonce vidno samo še v obliki velike, v srpu pojemajoče lune. Ob šesti uri pa je spet zažarelo v vsej svoji krasoti. Kdor je opazoval ta zanimivi pojav na nebu, je lahko srečen, ker bo prihodnji slični mrk viden šele leta 1999, ko bo že večina sedanjega rodu pod zeleno rušo.

Domačale. (Birma.) Ko je že nekaj dni prej pomožni škof dr. A. Rohracher obiskal tukajšnjo šolo ter pregledal cerkev in župni urad, je došel v sredo dne 4. t. m. zopet na Domačale, da podeli sveto birmo. Pred župniščem so ga pozdravili g. dekan, domači g. župnik K. Marašek, g. župan, g. nadučitelj in ena šolska deklica z daljšo pesnitvijo ter en zastopnik farnega odbora. Dobrodošlice so bile vse izključno le nemške. Po slovesnem vhodu v malo, a visoko grajsko svetišče je Prevzvišeni med mašo propovedoval o nujnosti in načinu preoblikovanja človeka v nadnaravno bogopodobno bitje s pomočjo milosti svetega Duha, nakar je po končani maši, pri kateri je 36 večinoma odraslih vernikov prejelo iz škofovih rok sveto obhajilo, sledila slovenska pridiga g. župnika gozdanjskega, M. Kuchlerja, o sedmerih darovih svetega Duha in o obredih svete birme, ki jo je nato po opravilih za rajne prejelo 78 oseb, med njimi dve odraščeni. Petje je oskrbel dovršeno domači mešani pevski zbor. Razen škofa, njegovega tajnika in domačega župnika je prišlo na slovesnost še 10 drugih duhovnikov. Cerkev je bila polna vernikov in otrok. Vreme je bilo zelo lepo in odlični vizitator je odnesel od župnije dobre utise. Naj po pripravi, božji službi, pridigah in sveti birmi duhovno seme vzkljije,, raste in doprinese stoteren sad! Bodi!

Položnice prilagamo današnji številki. Dobe jih cenj. naročniki, ki so z naročnino v zaostanku ali je nimajo za prihodnje četrtletje plačane v naprej. Posebno zamudnikom polagamo na srce, da storijo svojo dolžnost napram listu!

Krava vrgla štiri teleta. (Obirsko.) Naša občina se sme ponašati izza zadnjega tedna z rekordom, ki bi lahko razširil obirsko slavo po širnem svetu. Krava pd. Plaznika, tukajšnjega posestnika, je namreč vrgla štiri teleta. Dvoje je zdravih, dvoje mrtvih. Pač edinstven slučaj!

Kaj je novega v Kortah? Na god sv. Vida smo imeli v domači cerkvi že ob pol sedmi uri zjutraj poroko s sv. mašo, obhajilom in blagoslovom, kar je pri nas redek dogodek. Pred nekaj leti so zvezali pred oltarjem Plesnikarjevega Pavla z Milko Smrtnikovo, sedaj pa se je dala zvezati njegova sestra Neža s pridnim domačim delavcem Antonom Mrkunom. Močno so zabučale orglje in zadoneli so veseli glasovi pevcev v pozdrav poročencema in svatom. Iz cerkve smo se podali k Pristovniku na malo in kratko gostijo, za vse brezplačno. (Take preproste ojseti bi se morale v naših časih splošno udomačiti in manj strahu bi bilo za poročence.) Zabavali smo se s pripovedovanjem kratkočasnic iz zakonskega življenja, o pomenu in blagoslovu vina in njegovi rabi tudi v bogoslužne namene. Radi smo poslušali preč. g. župnika, ki so nam pripovedovali, da so vsi narodi, neverni in pravoverni, vino visoko častili. Čudili smo se temu, da so Rimljani in drugi pogani vino zlivali svojim malikom na čast na oltarje, doma na ognjišče in celo v morje. Govorili smo tudi o medvedu, ki je letos požrl že spet nekaj ovc. Razpršil je vse ovce, da ni več videti nikjer nobene. Sledili so mrcino daleč v graben, videl pa je ni nihče. Upamo, da ji bodo lovci nekoč vendarle posvetili, da jo mine njena požrešnost. Od leta 1924 je medved požrl že nad 50 ovac. Večkrat so našli raztrgane ostanke ali oglodane kosti, parkrat glavo z vratom in zvoncem. So pa izginile tudi ovce z zvoncem brez vse sledi, tako da sumimo, da je imela pri nekaterih ovcah roke vmes razumna, dvonoža zver, ki je včasih hujša od divje zveri.

Poprava cerkvenega stolpa. (Pečnica.) Po odhodu prevzv. škofa je došel k nam mojster Špangaro iz Beljaka, da nam popravi streho na zvoniku naše farne cerkve. Posebno je bil poprave potreben križ s petelinom, katerega je sicer pred leti nanovo postavil mojster Adamič iz Rožeka, pa je spet bil potreben mojsterske roke. Špangaro je dovršil svoje delo v petih dneh. V nedeljo dne 7. junija je domači preč. župnik blagoslovil novopopravljeni križ, nakar ga je mojster z delavci postavil na zvonik. Po dovršenem delu so delavci s stolpa pozdravljali navzoče z navdušenimi besedami. V kratkem dobi tudi zvonik naše podružnice v Spodnjih Brovljah novo streho.

Št. Vid v Podjuni. (Smrt, neurje.) V soboto dne 13. junija smo pokopali Nužeja Lah, pd. Topeja. Rajni se je šele pred letom dni oženil in si postavil prijeten dom. Prehladil se je, prehladu se je pridružilo vnetje ledvic, nakar so ga prepeljali v celovško bolnico iskat zdravja. Našel pa je smrt. Njegovo truplo so prepeljali domov in ga položili v domačo zemljo. N. p. v m. — Na god sv. Vida so šentviški zvonovi zapeli žalobno pesem Lindorferjevi materi. Rajna je bila vzorna krščanska žena, dobrega srca in ljubeznjivega značaja. Pogrebni obred je vodil ob asistenci domačega preč. župnika č. Josip Boštjančič, župnik iz Slovenjega Šmihela, kateremu je bila rajnica duhovna mati. Duhovni sin ji je govoril tudi poslovilne besede in se ji v njih zahvalil za lepi vzgled, ki ga je dajala. Bog ji plačaj, kar je storila dobrega za faro! Počiva naj v Gospodu! — V petek 12. t. m. je nad vasjo divjala strašna nevihta. Kar nepretrgoma je bliskalo in grmelo. Udarila je strela v Jaričev skedenj, poškodovala kravo v hlevu, ki so jo morali kar zaklati. Drugi živini se ni ničesar zgodilo, tudi skedenj ni poškodovan.

Vodiča ves pri Bekštanju. Velika žalost se je naselila v pd. Kotnikovem domu v Vodiči vesi. Ednajstletni sin se je 18. m. m. podal še čil in zdrav v šolo, domov pa se je vrnil bolan tožeč, da ga boli noga. Omenil je, da so tistega dne cepili proti kozam in on se je prostovoljno pustil cepiti, četudi so ga že cepili. Došli zdravnik je dognal vnetje kostnega mozga. Takoj so bolnika prepeljali v beljaški sanatorij. Vrli fant je zahteval duhovnika, da ga je sprevidel in mu podelil poslednje sv. olje. Operirali so mu nato obe nogi na petih mestih, a ni bilo zanj več pomoči, ker se je strup razlil že po vsem životu. Umirajočega so prepeljali domov, kjer je 24. m. m. opolnoči izdihnil v naročju svoje mamice. Na njegovi zadnji poti so ga nosili šolarji z g. učitelji, iz Beljaka pa je došla godba, ker je rajni tako gorel za muziko. Lepa sinova smrt bodi Kotnikovim v tolažbo, njemu pa večni mir!

V enem stavku. Na celovški gimnaziji je napravilo zrelostni izpit 11 slovenskih dijakov, med njimi sta dva odličnjaka. — V Celovcu je minuli teden bival jeruzalemski pomožni škof dr. Fellinger. — Za preglednega komisarja motorjev in parnih strojev je imenovan inž. Tomasch s sedežem v Celovcu. — Sprejemi v celovško glavno šolo se vršijo 5. in 6. julija dopoldne. Jesenski sprejemni izpiti pa 15. septembra. — V Borovljah je zavozil uradnik okr. agrarne oblasti inž. Ortner v invalida Rabiča. Rabič si je pri padcu zlomil nogo, uradnik pa potolkel nosno kost. — Pri Greb. Kloštru je skočil v Dravo tamošnji kovaški vajenec Pöckert. Smola pri pomočniškem izpitu in menda še nesrečna ljubezen ga je gnala v prostovoljno smrt. — Kolesarje opozarjamo na odredbo, da morajo biti tablice s številkami pritrjene na levi strani krmila poleg zvončka. Neupoštevanje se kaznuje z 1 S. — V Dobrli vesi se je z motornim kolesom težko ponesrečil tamošnji gostilničar Janez Bucher. — Neznani uzmoviči so vlomili v boroveljsko ljudsko in glavno šolo. Dobili so komaj 40 S drobiža. — Ljudmilo Kampl iz Št. Petra pri Grabštanju je nabodla krava in ji polomila več reber. — 52letna Matilda Glantschnig v Celovcu je skočila s tretjega nadstropja svojega stanovanja in bila na mestu mrtva.

NAŠA PROSVETA

Na gore!

Kmet ljubi svojo zemljo. Kos njegovega bitja je. Tako zelo je v njo ukoreninjen, da premaguje njej na ljubo žrtve in napore. Kot mati mu je zemlja, ki daje kruha in življenja njemu in njegovim, zato ga veže z njo ljubezen, ki veže sina z materjo. Ohraniti in utrditi domačijo in zemljo, to je pravemu kmetu cilj njegovega stremljenja. Bolj ali manj sluti vsak gospodar, da mu daje njegova zemlja več za življenje, kot samo vsakdanji kruh in domačo streho. Čuti vsaj vsak kmet, da so mu v njegovi zemlji korenine njegovega osebnega in družabnega življenja. — Vzemi kmetu zemljo, ukradel si mu kos njegove duše. Kot izkoreninjena rastlinica po zemeljskih sokovih bo hlepel po zemlji, kot riba, vržena iz vode, po svojem elementu bo hrepenel po svojem koščku sveta. Zemlja mu je element njegovega žitja in bitja.

Tudi narod je posestnik, večji je njegov kos zemlje pod božjim soncem. Zemlja-domovina je soustvarjala narodni značaj, njena melodija in barva sozveni iz narodne pesmi in govorice, iz običaja in noše. Rekel bi: na vsem, kar je narodnega, še lépi domača zemlja. Saj je človek sam po svojem telesu samo kos svoje zemlje in se vrača ob smrti nazaj v njeno naročje. Veliki narodi stegajo roke po večjem kosu posesti — tod je zadnji vzrok vseh vojn z in brez orožja. — S strastno bojaznijo branijo svoj kos zemlje mali narodi, vedoč, da jim je njihova zemlja največje narodno bogastvo.

Kmetova borba za domačijo, pesnikov slavospev domovini, pevčeva melodija domačiji, sleherna beseda o lepoti in bogastvu domače grude, to in še sto drugega je izraz narodove ljubezni in povezanosti z zemljo, iz katere raste, živi in v katero se telesno vrača nazaj. In še več!

Moderna doba pozna še poseben izliv ljubezni do zemlje in ta je: turizem. Si videl goro, ki jo poljublja jutranjo sonce, pokriva rožna vigred, stresa divji element neurja? Goro, ki je še v goli, v nebo kipeči skali in goličavi veličastna, nadčloveška? Nikogar in vendar vseh lastnina, vsem enako sončna, zdravje noseča, razkošno razpoloženje ustvarjajoča. Veter ji je zaoral brazde, ob deževju so pognale njene ozare, ob žarku in rosi je dozorel njen čudoviti sad. Velika pest zemlje in kamna je, nedostopna vseoblikujoči in za vsem segajoči človeški roki. Čisto neosebna, samo svoje ime nosi od človeka, sicer pa je le delo narave, zato torej občestvena, vsa narodna, vsaka gora zase simbol svojega ljudstva. Za vse je tod prostora, ves svet se odpira z nje, celega človeka vabi k sebi z neodoljivo silo in še bolnega celi in zdravi.

Mladi svet je zahrepenel po gori, po njeni krasoti in njenem zdravju. Zmehanizirano življenje ga dolgočasi, sit je tolikih osebnih želja in prizadevanj, osebnih ciljev in koristi, naveličan vse sedanje nenaravnosti in protinaravnosti v življenju. Njegova duša kriči po polnosti, občestvenosti, naravnosti in — nadnaravnosti in ker vsega tega ne najde v dolini, sili v gore. Pravijo, da se nikdo še ni vračal z gore razočaran, komur se je na njej zahotelo tega zdravja.

Na praznik sv. Petra in Pavla je skupni izlet rožanskih in podjunskih fantov na Obir. Ob 4. uri zjutraj je sv. maša v Selah za Rožane in na Obirskem za Podjunčane, ob 9. uri pa svidenje vrh Obirja. Izlet odpade v slučaju slabega vremena.

Bilčovs. (Naša prosveta.) Le redko se oglašamo v našem prosvetnem vestniku, a to ni znak, da v društvu počivamo. Kljub poletni zaposlenosti se naši društveniki marljivo gibljejo. Pevci se vadijo, igralci so nam uprizorili lepo igro „Mati“ in se pripravljajo, da jo ponovijo dne 5. julija na odru pri Tišlarju v Št. Janžu. Že danes vabimo vse tamošnje prijatelje na to prireditev. Tudi tamburice so zadonele pri nas, požrtvovalni fantje se marljivo vadijo. Želimo in upamo, da bo marljivost naših fantov prinesla njim in društvu najlepše uspehe.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu“!

GOSPODARSKI VESTNIK

Naše planine.

Planine ne pomenijo gorovja, ampak plani svet po gorah, svet za pašo gospodarskega pomena. Pred desetletji še izrednega pomena za našo živinorejo in rejo drobnice so izgubile planine s pričetkom moderne živinoreje v hlevih mnogo na svoji veljavi. Dokazano je, da se planine v Karavankah n. pr. pomikajo vedno višje v gore, kakor v nižinah opuščajo pašo drobnice in gojijo govedo v hlevih. V zadnjem času šele prihaja planinsko gospodarstvo spet do novega imena. Tudi država in razne gospodarske korporacije polagajo na izboljšanje planin večjo važnost kot nekdaj.

Planinsko življenje in gospodarstvo je posebne važnosti. Ne pomnožuje kmetu samo blagostanja, ohrani tudi zdravo živinsko pleme. Ako gospodar pase živino tri do štiri mesece po planinah, ima lahko za tretjino več glav v štali, živina mu daje boljše mleko in okusnejše meso. A planina mora biti z dolino povezana v gospodarsko celoto. Planinsko in dolinsko gospodarstvo mora biti vzajemno, eno daje in prejema moči od drugega. Le kjer je ta vzajemnost mogoča, kjer so za rast planinskih trav prikladna tla in lega, le tam je mogoče vzdrževati planino. Kakor zahteva oranica in gozd svojo zemljo in lego, tako jo zahtevajo tudi planine. Planina pa je ugodna ali za pašo govedi ali za pašo drobnice, navadno pa za eno in drugo tako, da se pase v nižji položnejši legi goved, v višji in strmejši drobnica. Često morejo vrhove popasti samo koze. Naše gore so na severnih obronkih strme, iz globokega dolinskega padanka se dviga precej strm breg, za prvim skokom sledi drugi in nad njim se dviga vrh. Zato je severno pobočje Karavank ugodno ali za skupno pašo govedi, ovac in koz ali vsaj za drobnico. Pobočja gor so ponajveč porastla z drevjem in je zato paša drobnice otežkočena.

Ali niso planine v škodo gozdovom? Res je, da se gozdovi radi napredovanja kulture krčijo. Kjer so ravna tla, tam poljedelec iztrebi drevje in seje žito. Čim več je prekopane in preorane zemlje, temveč potrebuje kmet živine, tembolj se širi senožet proti gozdovom. Ta prirodna rast gospodarstva je le na splošno korist. Ako je poljedelstvo predvsem važno za prehrano, se gozdu pripisuje poleg čisto gospodarskega pomena, ker daje les za kurjavo in stavbe, posebna važnost za vzdrževanje zračne vlage in studencev za splošno zdravje. Boj za planine se pričenja tam, kjer zahteva planina gozdno pašo ali kjer je treba z ozirom na narastlo živinorejo v dolini širiti planine proti gozdu doli ali kjer je prepovedana paša drobnice na prostem ali v dolinskih pribrežjih. Pri samem dolinskem gospodarstvu je težko govoriti o podvigu živinoreje ali reje drobnice. In vendar je danes tako, da silijo gospodarske razmere slehernega gospodarja, da posveča reji živine in drobnice čim največjo pažnjo, ako hoče, da se ohrani ob trdih prilikah na površju. Nemški gospodarski učenjak Hehn pravi v svoji znameniti knjigi „Kulturpflanzen und Haustiere“: Mlekarstvo je umetnost pastirjev. Živinoreja ima svoje korenine v planinah, kjer se je mlekarstvo razvijalo že zgolj prirodnim potom. V planinah so tudi korenine uspešne plemenske reje, ki jo v višinah vse le pospešuje in le redkokaj zadržuje.

Končno še kratko besedo v prid reji drobnice koz in ovac. Lepo pravljico o Zlatorogu poznate? Slika silni dvoboj med strastnim lovcem Trentarjem in Zlatorogom, kraljem triglavskih planin. Triglavsko pogorje je moralo biti pred davnim časom sama lepa zelena planota z gozdovi in senožetmi. Danes se tla golijo, drevje se umika vedno nižje, drn se trga, da nastajajo goličave, med skalami se odpirajo globoke škarplje. Kdo je vzrok temu? Strastni lovec, pašnja drobnice ali priroda sama. Lahkoverni človek veruje prvo, gozdar drugo, kdor pa opazuje, temu velja tretje. Da se visoki planinski pašniki krčijo in kamene, niso krive ne ovce in ne koze, ampak trajno pomikanje gozdnega pasa navzdol. Planinska paša je kvečjemu v prid. Žival pohodi in gnoji tla, prepodi talni mrčes, in če se pridruži še smotreno delo pastirja, ki svet jeseni pravilno pognoji, spomladi očisti in zravnava in celi raztrgano travno rušo, potem se vezni drn ravno po planinskem gospodarstvu ohranja bolje, nego po prirodi. I. R.

Živina trpi! Če bi naša živina imela dar govorice, marsikaj pametnega bi od nje izvedeli o potrebi čistoče v hlevih in v gnezdih. Posebno v letnem času je potrebna čistost, ker se po veliki toploti mrčes in bolezni rade širijo. Čista živina je bolj zdrava, od nje imamo neposredno večje dohodke, vidi se lepa in jo moremo dražje prodati, ker napravi na vsakega lep vtis. — Koliko trpi živina na mrčesu, zvanem klop. Kako ga odstraniti? Vlij nanj par kapljic hudega špirita, žganja ali slane vode. Če to ne pomaga, kani nanj kapljico bencina, pa te bo ubogal. Samo odtrgati ga ne, ne pomaga nič, ker odtrgaš telo, ne izvlečeš pa glave, radi česar se more koža na dotičnem mestu vneti.

Grahorca je tečna krma. Grahorca je približno enako vredna ko črna detelja. Zmešana z ovsem in koruzo daje izvrstno zeleno krmo. Same grahorce ne smemo sejati, ker rada poleže in začne gniti. Dobro pa uspeva mešana s koruzo in je prav pripravna za krmljenje mlečnih krav. Koruza žene na mleko, grahorca pa spopolnuje beljakovino, ki je je premalo v koruzi, ako so krave bolj mlečne. Za oral zemlje potrebujemo okroglo 80 kg dobrega semena jare grahorce in 70 kg koruznega semena. Na prazno njivo lahko takoj vsejemo mešano seme, tudi z oranjem po ozimnem žitu moramo za grahorco hiteti, ker je vsak čas dragocen. Mešanica je za zeleno krmljenje godna, čim se pojavijo prvi cveti grahorce.

Kdo jamči za zemljiški davek? Večkrat se kupci zemljišč vprašujejo, kako bi se iznebili plačilu zemljiškega davka, ki ga je ostal dolžan prejšnji lastnik posestva. Za davek na dohodek od zemljišča in zgradb jamčijo po zakonu o davkih nepremičnine, če niso ti davki starejši od treh let. Zato se plačilu triletnega davka noben nov posestnik ne more odtegniti.

Zastopniki kor. kmetov pri kmetijskem ministru. Pri ministru Mandorferju se je minule dni zglasila deputacija kor. kmečke zveze pod vodstvom voditelja kmetov Gruberja. Izrazila je ministru želje, naj se deželi povrne licenčni prispevek, zagotovi prodaja lesa, zaščiti male lesne trgovce, ukrene potrebno glede jesenskih trgov, uredi zadeva prein razdolžitve kmetij ter zagotovi nadaljevanje gradnje cest in vodnih naprav. Minister se je za kmetijski položaj na Koroškem zelo zanimal ter obljubil k izraženim željam svojo pomoč.

Beljaški trg minulega tedna: Karfijol 140, repa 10, pesa 25, kumare 100, solata v glavicah 5—10, neizluščen grah 60, neizluščen bob 160, čebula 60, česen 200, paradižniki 160, špinača 60, redkev 10, hren 300, peteršilj 80, zgodnji krompir 38, kislo zelje 60, kisla repa 50, gobe 120, goveje meso 1.80 do 2.60, telečje meso 1.80—2.80, svinjsko 2.00 do 2.80, prekajeno 2.20—3.40, orehi 1.20, oranže 1.40, citrone 10, črešnje 1.20—1.60, posušena jabolka 1.40, suhe hruške 1.40, jagode (liter) 90, borovnice 50, čajno maslo 4.00, sirovo maslo 3.60, strd 4.00, pitane kokoši 2. 0, kapuni 5.00, stare kokoši 2.80, race 3.20, gosi 3.20, jajca 10 g za komad.

ZANIMIVOSTI

Koliko je živih jezikov na svetu. Angleški jezikoslovec Williamson je po večletnih raziskovanjih dognal, da je na svetu nič manj ko 2796 živih jezikov, ki se medsebojno popolnoma razlikujejo. Jezikov pa, ki so si medsebojno docela neenaki in tuji, je komaj 860. Razdelijo se tako: Evropa 48, Azija 153, Afrika 118, Amerika 427, Avstralija in Polinezija 117. Anglež je nadalje dognal, da jeziki polagoma izumirajo in gre razvoj, počasi seve, za enotnim svetovnim jezikom.

Domovina sokolov in sov. Na severu našega kontinenta se razprostirajo pičlo poraščene pokrajine, imenovane „tundre“. Neobljudene so, redko jih prerajžajo Laponci in Samojedi. Izmed živali je videti volkove in snežne zajce. Tundre pa so pravi ptičji raj. Močvirja, obrežja in pustinje so na gosto „obljudene“ od krilatih dvonožcev najrazličnejših vrst. Tod je domovina največjih in najlepših sokolov. Mnogi sokoli so čiste bele barve, po velikosti prekašajo alpske orle. Največ pa je videti snežno-belih sov, ki na svojih tihih poletih v jatah obiskujejo tudi največje pustinje. Samojedi jih zaradi užitnega mesa radi lovijo, njihova prebivališča so nastlana s perjem teh ptičev.

Luna in njeni skrivnostni žarki. Do danes menimo, da je luna mrtva zvezda brez ozračja in svetlobe. Njena svetloba je samo odsev sončne svetlobe. V zadnjem času pa skušajo zvezdoslovci dokazati, da izžareva tudi luna svojo posebno svetlobo. V mesečnih nočeh so skozi osem mesecev izpostavili luninim žarkom marmornate, steklene in tkane predmete. Učinki so bili izredni. Mramornati predmeti so izgubili svoj blesk in se začeli krušiti, tkivo je izgubilo svojo barvo, steklo je postalo motno. Učenjaki so nato sklepali: Sončni žarki bi v istem času nikakor ne učinkovali v tej meri in obliki na izpostavljene predmete; torej ima luna svoje žarke. Poizkusili so tudi s semeni, ki so jih vsejali ob mlaju. Žito je pognalo hitreje kot ono, ki so ga običajno sejali. Torej bo le nekaj resnice okoli skrivnostne moči, ki jo izžareva luna po starih pripovedovanjih.

Postaja: severni tečaj! Amerikanci kot Rusi se bavijo s projektom, ki bi se svetu še pred leti zdel naravnost fantastičen. V neposredni bližini severnega tečaja nameravajo namreč zgraditi postajo in vremensko opazovalnico za prometna letala, ki bodo vezala oba kontinenta. Postaviti nameravajo velika skladišča z živežem, kurivom in drugim za eventualne pristanke potrebnim materijalom. Težava je samo v tem, da spreminja ledena ploskev severnega tečaja svojo lego. Vendar današnjemu človeštvu menda ničesar ni več nemogoče. Tako torej bomo kmalu slišali o letalih, ki vozijo v Ameriko preko severnega tečaja.

Obleka iz mleka. Italijanski poslanik v Londonu, Grandi, nosi v zadnjem času obleko iz takozvanega lanitala. Lanital je neke vrste prt, ki ga v posebnih tvornicah v Italiji prirejajo iz kaseina, kasein pa dobivajo iz mleka. Na 4 kg kaseina dobijo do 30 m tega novodobnega prta. Poslanikov vzgled posnemajo tudi ostali člani italijanske kolonije v Londonu. Da vzbujajo s svojo obleko iz mleka splošno pozornost, je razumljivo tudi v sicer dolgočasnem Londonu.

Recept za prehlajene ali nahodne. Angleška raziskovalca Poulton in Knott sta ugotovila, da se da vsak prehlad v začetnem štadiju odpraviti, če prehlajeni z letalom poleti 7000 m visoko v zrak. Čim močnejši je prehlad, tem višje je treba poleteti. Za oslovski kašelj pa je treba še posebne višine, v kateri prehlajeni skoroda trka ob luno. Da se izognejo težavam višinskih poletov, so ljudje začeli kratkomalo proizvajati višinski zrak v dolini, ki je enako dobro zdravilo proti prehladu.

Vrnil mu je. V vasi K. je bogati trgovec v neki noči poklical zdravnika. Zdravnik je došel in bolnika temeljito preiskal. Nato je napravil prav resen obraz in pozval trgovca, naj skliče vse svoje domače h postelji. Smrtno bled je bolnik zaječal: „Torej je resnično konec z menoj?“ — Ko se je zbrala družina okoli postelje, mu je odvrnil zdravnik: „Ne še, dragi gospod, samo nisem hotel biti edini, kateremu ste s svojo neznatno bolečino v želodcu pokvarili nočni počitek.“

50 let je tkala. Neka bolgarska vdova v mestu Plevno je po petdeset letih dogotovila krasno preprogo, veliko 54 m v kvadratu. S tkanjem je pričela takoj po poroki leta 1885, rabila je samo najfinejšo volno in najlepše barve. Mojstersko delo predstavlja vrednost velikega posestva, vdova pa ga je v oporoki obljubila narodnemu muzeju v Sofiji, kjer bo še stoletja po njeni smrti pričal o marljivosti bolgarske žene.

Gostilna v zraku. Iznajdljivi Angleži so opremili večje letalo kot gostilno. Letalo oskrbuje promet med Parizem in Londonom, potniki sedijo ob pogrnjenih mizah in si lahko naročajo poljubno jed in pijačo. Gostilničarka, ki je komaj 21letno londonsko dekle, mora seve razumeti več jezikov. Leteča gostilna je baje izredno dobro obiskana, nudi pa tudi prvovrsten užitek, če se „ga kdo nalima“ visoko v zraku.

Strd je dobro zdravilno sredstvo. Naši predniki so pripisovali strdi veliko zdravilno moč. Niso vedeli samo, da je uživanje strdi dobro za zdravje, marveč so poznali tudi bolezni, proti katerim je strd dobra medicina. Nedavno je nek nemški zdravnik ugotovil, da strd zdravi tudi rane, opekline in izpuščaje. Strd rano zapre, ker brani zraku do nje, pospeši množenje zdravih celic v telesu in ovira bolne. Poizkusi pa so dokazali, da je strd dobra medicina le dotlej, dokler ni njena temperatura večja od toplote krvi.

Za tiskovni sklad so darovali v drugem četrtletju letošnjega leta: Lakner Ana, Celovec, 50 g; Grubelnik Katarina, Železna Kapla, 1 S; Kolja, Celovec, 3 S; Celnar Franjo, Celovec, 2 S; Ulbing Tomaž, Skočidol, 4 S; Bayer Štefan, Loga vas, 3.30 S; Celnar Franjo, Celovec, 2 S; zbirka v Mežici Din. 130.—. Vsem darovalcem najlepša hvala in jih priporočamo v posnemanje.

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdajatelj in odgovorni urednik: Dipl. trg. Vinko Zwitter, Celovec, Achatzelgasse 5.
Tiska Lidova tiskarna Ant. Machát in družba, Dunaj, V., Margaretenpl. 7.